

Wie telt mee in economisch Nederland?

Beleidseconomen maken weinig kans om door te dringen tot de bekendste economische ranglijsten. Toch blazen zij een belangrijk partijtje mee in de nationale economische discussie. Hoe ziet een top-40 gebaseerd op Nederlandse economische tijdschriften er uit?

Rond de jaarwisseling waart er een spook door economisch Nederland. Carrières kunnen gemaakt en gebroken worden zodra de hitlijsten van economen in *ESB* en *Intermediair* verschijnen. Het gaat hierbij niet alleen om de vooruitzichten van individuele wetenschappers, maar ook om het fortuin van vakgroepen en de standing van faculteiten. De geluksvogels die op basis van in de *Social Science Citation Index* (SSCI) geregistreerde citaten tot de Nederlandse top-economen worden gerekend zijn veelbelovend, terwijl de pechvogels die net (of zeer ruim) achter het net vissen Ach, al vele jaren hebben de pechvogels veel te klagen en aan te merken op de methode en relevantie van deze lijsten.

Een veel naar voren gebracht kritiekpunt is dat typisch Nederlandse of beleidsgerichte publikaties de scores niet of nauwelijks kunnen beïnvloeden, omdat die nooit in de SSCI worden meegeteld. Aan de Rijksuniversiteit te Groningen stelt men daarom jaarlijks een hitlijst op van uitsluitend Groningse algemeen economen. Door de Groningse econometristen en bedrijfseconomen van deelname uit te sluiten, kan de Groningse universiteitseconoom die iets geschreven heeft het genoegen smaken in de top van althans één ranglijst voor te komen.

Een deel van de kritiek op de wetenschappelijke produktie- en produktiviteitsmetingen lijkt overigens terecht, zeker nu de *Intermediair* top-40 tot een top-20 is afgeslankt. Hiermee is vrijwel iedere mogelijkheid om met beleidsrelevante of actuele publikaties mee te tellen, uit die hitlijst verdwenen. De kritiek op zulke eenzijdige maatstaven wordt overigens ook gedeeld door internationaal hoogstaande economen¹. In deze bijdrage wordt nagegaan hoe het beeld verandert in een speci-

fiek op Nederland gerichte citatentelling voor 1992. De methodiek van deze polderparade verschilt in de eerste plaats van de *ESB* top-30 doordat ik slechts naar verwijzingen in *Nederlandse* tijdschriften in één bepaald jaar kijk. Hierdoor wordt deze momentopname natuurlijk door de Nederlandse waan van de dag beïnvloed, maar ook weer niet al te erg, want 60% van de citaten verwijst naar een werk van voor 1990.

We discrimineren niet. Iedereen mag meedoen, zelfs bedrijfskundigen. Ook tellen we de in het buitenland werkende Nederlanders, zoals Buitter (Yale) of Smeets (OESO) gewoon mee. Aangezien het ons om expliciete verwijzingen gaat, wordt in afwijking van de *ESB* top-30 niet de redacteur van een bundel, maar de auteur van de desbetreffende bijdrage aan die bundel geteld. Verder zijn de spelregels identiek.

Nederlandse economenbladen

De tellingen zijn gebaseerd op artikelen die in 1992 in vijf toonaangevende Nederlandse economenbladen zijn verschenen: *ESB*, *De Economist*, *Maandschrift Economie*, *Openbare Uitgaven* en *Tijdschrift Politieke Economie*². Dit zijn alle vijf als goede en goed gelezen Nederlandse economische tijdschriften te kwalificeren. *ESB* is het minst wetenschappelijke tijdschrift, maar vaak publiceren de top-economen in dit blad hun bevindingen in voor beleidsmakers toegankelijke vorm, lang voor het desbetreffende onderzoek de weg naar de annalen van de hogere wetenschap gevonden heeft. Sinds *De Economist* het lijfblad van de Koninklijke Vereniging voor de Staathuishoudkunde is, heeft ook dit vooral wetenschappelijke periodiek een brede lezerskring. De andere drie nemen middenposities in in de groep van Nederlandse economische tijdschriften.

Vanzelfsprekend is hiermee niet het gehele Nederlandse economische discours in beeld gebracht. De jaarboeken van de diverse economenverenigingen blijven bij voorbeeld buiten beeld. Dat is jammer, maar het is niet anders gegeven de beperkte (vrije) tijd die voor dit onderzoek ter beschikking staat. De ommissie is ook weer niet zo ernstig, want het debat over vraagstukken van meer algemeen economische aard vindt toch vooral in de vijf onderzochte tijdschriften plaats.

Vrije mededinging

Door deze spelregels zijn er zowel aan de vraag- als aan de aanbodkant van de Nederlandse citatenmarkt erg veel actoren. De 1.200 verwijzingen naar ruim 700 Nederlandse auteurs worden geproduceerd door 500 auteurs. Er is sprake van een min of meer vrije toetreding van auteurs en daardoor kunnen vrijwel alle ideeën en opvattingen en de daarbij behorende verwijzingen aan bod komen. De kans dat de een of andere coterie de discussie monopoliseert en de tellingen zo beïnvloedt, is hierdoor uiterst gering, hetgeen ook blijkt uit het feit dat alleen Bovenberg, De Kam en Kremers meer dan één procent van het totale aantal citaten behalen. Bovendien is het idee van een polderparade zo onverwacht dat strategisch citeergedrag erg onwaarschijnlijk is. Gemeten naar het aantal gepubliceerde pagina's slagen slechts vijf schrijvers erin meer dan één procent van de onderzochte Nederlandse publikatieruimte in beslag te nemen. Van der Geer (23 artikelen van 1 pagina) zou de citatenindex als enige hebben kunnen beïnvloeden, maar hij heeft niet specifiek naar Nederlandse toppers verwezen. Al met al geven de tellingen een evenwichtig beeld van de invloed van individuele Nederlandse economen op de Nederlandse discussie in 1992. Opname in een van de rangordes is echter geen kwaliteitskenmerk. Ook onzin debiteren levert ingezonden reacties en naschriften op en dus citaten.

1. Zie J.S. Cramer, Een academische verkenning van het universitaire economische onderzoek, *ESB*, 27 augustus 1986, blz. 838-840 en B.S. Frey en R. Eichenberger, Economics and economists: a European perspective, *American Economic Review*, jg. 80, mei 1992, blz. 216-220.

2. Om dit nummer te kunnen halen zijn van alle tijdschriften de decembernummers van de vorige jaargang meegenomen en voor TPE het augustusnummer.

Tabel 1. Polderparade 1992

		Instelling	Citaten			Instelling	Citaten
1	A.L. Bovenberg	(CENTER/OCFEB)	22	22	P.C.J.M. van den Berg	(CPB)	4
2	C.A. de Kam	(RUG)	13		P.A. Boot	(EZ)	
3	J.J.M. Kremers	(FIN/OCFEB)	11		W.H. Buiters	(Yale)	
4	M.M.G. Fase	(DNB/UvA)	10		F.J. Burink	(ABN/AMRO)	
5	P.A.G. van Bergeijk	(EZ)	7		G.M.M. Gelauff	(CPB)	
	J.J. Graafland	(CPB)			A. de Grip	(ROA)	
	F. van der Ploeg	(UvA)			J. de Haan	(RUG)	
8	J.E. Andriessen	(EZ)	6		J. de Koning	(NEI)	
	L.A. Geelhoed	(EZ/EUR)			S.K. Kuipers	(RUG)	
	D. Jacobs	(TNO)			C.B. Mulder	(IMF)	
	T.C.M.J. van de Klundert	(KUB)			J.B. Opschoor	(RMNO/VU)	
	G. Zalm	(CPB/VU)			J.C. van Ours	(VU)	
13	L.J.M. Aarts	(RUL)	5		C.W.A.M. van Paridon	(WRR/VU)	
	T. Elfring	(EUR)			J. Pen	(RUG)	
	R. Goudriaan	(OCFEB)			C. Petersen	(Petersen-Consult\UT)	
	H. de Groot	(IOO)			B.M.S. van Praag	(SEO)	
	J. Hartog	(UvA)			J.J. Siegers	(RUU)	
	H.W. de Jong	(UvA/Nijenrode)			J. Tinbergen	(EUR)	
	A. Knoester	(KUN)			A.H.E.M. Wellink	(DNB/UvA)	
	J. van Sinderen	(EZ/OCFEB)			A.R.G.J. Zwiers	(ESB)	
	J.J.M. Theeuwes	(RUL)					

Uitkomsten

Er wordt natuurlijk wel eens naar een onzinnige bron op een onzinnige plaats verwezen, maar in het algemeen dragen de verwijzingen een voldoende wetenschappelijk karakter om de vergelijking met de ESB top-30 aan te kunnen gaan. Ploetereen aan modellen en daarop promoveren wordt in de polderparade gewaardeerd. Nieuwe algemeen-evenwichtsmodellen leveren bij voorbeeld Van Sinderen en Gelauff een notering in de polderparade op. Er wordt ook veel naar internationale publikaties in de toptijdschriften verwezen; bij voorbeeld Fase en Van der Ploeg danken er hun plaats aan. De polderparade toont het succes van de directie AEP van het Ministerie van Economische Zaken als kweekvijver en springplank: acht plaatsen worden ingenomen door (oud-)AEP-ers³.

Hoewel er in de polderparade veel nieuwe gezichten optreden, met name op het terrein van de arbeidsmarkteconomie, vind ik de kritiek op het topeconomenfenomeen, dat de echte toppers niet beleidsrelevant schrijven, onterecht. Het blijkt dat echte toppers als Bovenberg en Van der Ploeg, maar ook Knoester, Pen, Van Praag en Tinbergen, in alle lijsten een sterke positie innemen. Indien de citaten van de ESB top-30 en die van de polderparade bij elkaar worden opgeteld, treden er geen wezenlijke verschuivingen op want de

toppers uit de ESB-hitlijst komen ook in onze telling voor (zij het vaak met twee of drie citaten).

Wel blijkt uit de Nederlandse tellingen dat beleidseconomen beter scoren in nationale dan in internationale tijdschriften. De schrijvers die zijn verbonden aan het twee jaar geleden opgerichte Rotterdamse Onderzoekscentrum voor Financieel-Economisch Beleid (OCFEB) doen het goed en ook de erkenning van het werk van H.W. de Jong in het beleidsdenken vindt een duidelijke weerslag in de citaten-analyse. De Groningers die in de Intermediair top-20 nergens aan de bak komen, kunnen de publicatie van hun lokale hitlijst voortaan achterwege laten, nu De Haan, De Kam, Kuipers en Pen zijn opgenomen. Net naast het eremetaal (drie citaten) grijpen enkele 'eminences grises', zoals D.B.J. Schouten, E. van Lennep en W. Albeda, en aanstormend jong talent, zoals G. Biessen (RU Leiden), H. Garretsen (RUG), H. Oldersma (EZ) en F.T. Schut (EUR). Ten slotte bevestigt de lijst nogmaals dat het samen met anderen schrijven aantrekkelijk is voor auteurs die vooraan in het alfabet staan (ruim 40% van de artikelen is met ten minste één co-auteur geschreven). Zo danken Bovenberg en Van Bergeijk nogal wat citaten aan publikaties met mede-EZ-ers. Kremers staat wat dit betreft letterlijk 'lonely at the top', want het gaat bij hem om een aantal artikelen en onderzoeksmemoranda zonder co-auteur.

Tot slot

Economen zijn een beetje ecocentrisch: ze willen hun eigen gedrag met behulp van hun eigen theorie kunnen verklaren⁴. Vooral de bijproducten van die speurtocht naar het economische in de econoom zijn bekend geworden: de rangordes van economische faculteiten en/of economen. Het belang van de rangordes lijkt mij vooral te liggen in de faculteitspolitiek (laat het de decaan zien zodat hij je budget verhoogt) en in de psychologische bevrediging (laat het je vrienden zien zodat zij zich slechter en jij je beter voelt). Uit rangschikkingen van rangordes blijkt echter dat de top-20 nauwelijks wijzigt als de criteria veranderen. Een rangorde aan de bestaande reeks toevoegen verhoogt echter wel de kans op een positie in de staart en is daarom vooral voor diegenen die er niet in staan aantrekkelijk.

De nieuwe rangorde in dit artikel bewijst de wetmatigheid dat de echte toppers toppers blijven, ook al hanteert men andere criteria. De score van ondergetekende is een bewijs voor de rationaliteit van het opstellen van alternatieve rangordes.

Peter van Bergeijk

De auteur telt slechts op persoonlijke titel mee.

3. Te weten: Andriessen, Van den Berg, Van Bergeijk, Bovenberg, Knoester, Pen, Van Sinderen en Zalm.

4. D. Colander, Research on the economics profession. *Journal of Economic Perspectives*, jg. 3, 1989, blz. 137-148.